

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year \$4.00

Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видав. Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Укр. Род. Домі, на ро-ві вулиці Прічард і Макгрегор, у Вінніпегу, Ман. Ю. Ляльчак, голова.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada

БУДУЄМО СВОЮ ДРУКАРНЮ.

В понеділок, 9. серпня, почалося в Вінніпегу копання цвиничі під будинок друкарні. Почалося з тим непохитим переконанням, що на змуду друкарня наших видавничств має перейти до нового приміщення. Не тільки друкарня, але й школа, всі редакційні офіси, офіс Ц.В.К. ТУРФДім, Ц.К. Жіночої Секції, Ц.К. Секції Молоді, Головний Заряд Робітничого Запозомого Товариства.

Будинок має вирости за два і пів місяці, якщо будуть фонди. Фонди — це з той диву, який прискорить цю будову не дивлячись на те, що вона пізно почалася.

Чи будуть фонди? Ми кажемо, що так, якщо всі наші організації звернуть пильну увагу і поставяться серйозно, з повним розумінням ваги справи до того циркуляра, що його недавно розіслав Ц.В.К. ТУРФДім разом з Будівельним Комітетом до всіх наших організацій.

Раз будова почалася, вона повинна бути й буде закінчена до зими. Інакше не треба було-б її починати. Вона має бути закінчена не тільки тому, що почалася, але й тому, що той будинок дуже потрібний нашої пресі і всім вище згаданим головним зарядам наших організацій. Ніяк не може далі розвиватися наша преса, коли нема вже де поставити ані одної машини, коли робітники і між ними машини не можуть розминутися. Не можуть вигідно працювати три, а то й чотири редактори в одній маленькій кімнаті, та ще й тоді, коли під ними внизу, в офісі У.Р.Д., завжди приходять люди погаждувати різні організаційні справи. Все це робиться майже в одному офісі. Такого редагування нема ніде в світі.

Далі те-ж саме з головними зарядами, що з своїми зацікавленнями туляться по гардеробних кімнатах і то хто скорше захопить.

Тому будинок, цвиничю якого почали копати 9. серпня, має бути цілковито викінчений до морозів. З ним згодиться всі ті, хто бачив, як приходиться нашої друкарні тиснутися в теперішньому приміщенні. Будинок буде збудований так: під цілим будинком цвинича, вікна якої будуть над землею — це друкарня; перша підлога — сали для школи, для кухні і ще деякі друкарняні приміщення; друга підлога — офіси; адміністрації, редакторські, головних зарядів і бібліотека.

Будинок коштуватиме близько 36,000 доларів. Тому, що час тепер дітний, що починаються вже жнива, загальною кампанією за збіркову жертву не проголошувється. Але кожну жертву на ту ціль ми щиро вітаємо. Головні-ж кампанію проголошуватимемо пізніше. Зате це раз пресмо всі наші організації і їх членів та членкинь з поодиноким звернути пильну увагу на розіслав Ц.В.К. ТУРФДім циркуляри і згідно з ними поступати.

ЩЕ ОДИН ВЕЛИКИЙ ЗДОБУТОК.

Повільно, але стало вперед. Так поступають наші організації. Так поступає молоде ще віком, але сильне думом, Робітничо-Запозомого Товариство, Головний Заряд якого кілька днів тому назад купив в околиці Вінніпегу прекрасну фарму.

Остання конвенція Робітничого Запозомого Товариства продала під загальне рішення членства проект збудовання притулку для старих і окалічих своїх членів та для дітей-сиріт; що лішаються безпритульними після смерті своїх родичів. Цю пропозицію конвенція членство Р.З.Т. одобрив і оподаткувало себе по 50 центів на рік, щоб лише цей проект здійснити. Головний Заряд Р.З.Т. після цього почав старатися, щоб цю ухвалу членства, коліше нараз, то бодай поступенно, переводити в життя.

І ось він зробив вже перший крок в тому напрямі. Він купив вже фарму, чи частину фарми, а саме 38 акрів землі. Купив він цю землю дуже принагідно за \$1,800, або іншими словами, купив за подарок.

В 1919 році ця земля оцінена була на \$9,000 (дев'ять тисяч доларів), а нині Головний Заряд Р.З.Т. купив її за вісімнадцять сот доларів. Фарма дуже гарна, рівна, попри неї йде "стріт-кара". Це є та сама МекДугла фарма в Іст Килдонан, на якій вже другий рік наші організації відбувають свої диківки. З Вінніпегу до неї, як то кажуть, можна грудкою докнути і кожного разу за 10 центів заїхати "стріт-каро".

Близько 15 акрів землі є чистою, можна на весні орати, а на решті — дрібний ліс. Фарма вигідна під кожним зглядом, а надто для того цілі, для якої її набуто за так дешево ціну. Це є ще один наш великий здобуток. Треба лише далі докладати старань, щоб на цій фармі недовзі виріс притулок — велика гуманітарна інституція Робітничого Запозомого Товариства.

СЛІДАМИ ВОЛОД. БАЧИНСЬКОГО.

Читаємо в англійських вінніпегських газетах, що до Вінніпегу прибув з Польщі заступник директора еміграційного департаменту в Варшаві Роман Котилівський і польський генеральний консуль в Монреалі М. Стрешевські. Прибули ці панове в західну Канаду для вивідання, скільки західна Канада може прийняти населення Польщі.

Котилівський заявив пресі, що труднощі в Польщі є не економічного характеру, не є це грошева інфляція, на яку терпить ціла Європа. Ні, Польща бідує через те, що у неї велике пе-

ренаселення. Дуже багато в Польщі населення — тому й клімат. А найбільше того населення на окраїнах, на кресах. Вже й торми ним переповнені, немало його пішло гризти сиру землю, багато його вигнано до Франції, Бразилії, Куби і проте ніяк його не побудує.

Чи не забрала-б собі дешею Канада, головню отого населення з кресів: Українців, Білорусів, Німців, Литовців. Котилівський не ховає того, що дуже тяжко польській шляхті відорвати те населення від його рідної землі, але це тим ліпше повинна Канада бажати собі таких рільників. Одночасно він заперяє, що ці емігранти з Польщі, коли вже їх відорвано від рідної землі, цілком не вибагливі, вони "бажають" виконувати найтяжчі роботи і будуть послужливі гутешнім капіталістам.

Видно, що місія до Канади Володимира Бачинського і його-мосця Жана минулого року або не осягнула своєї мети, або лише прототпала шлях для Котилівського. Ясно одно: польська шляхта збирається масово вислати з земель Західної України українських селян, щоб на їх місце насадити польських колоністів, підсудчиків, мазурів. Тому вона минулого року прислала сюди Бачинського й Жана, а тепер прислала Котилівського. Для своєї допомоги має вона такі українські організації, як "опіки емігрантів" з ріжкими іменами святих, які докладають усіх зусиль, щоб допомогти польській шляхті випекти з Галичини українське населення до Канади і звільнити українські землі польським колоністам.

ПРЕМІЄР БАЛДВІН -- ВЛАСТИТЕЛЬ 200,000 ШЕРІВ.

Четвертий місяць провадиться вже в Англії великий страйк майнерів. Майнери боряться голоді, знесилою, а уряд не тільки не дає їм ніякої допомоги, але ще й старатися недопустити тої допомоги, яку присилають майнерам і їх родинам робітники цілого світа, а головню Радянського Союзу. Являє навіть представники церкви вмішались і звернулися зі своїм посередництвом до власників копалень та до уряду Балдвіна, але й це не помогло.

Тимчасом уряд Балдвіна продовжив і перевів в парламенті закон, який збільшив майнерам день праці до 8 годин. Парламент далі потвердив надвичайний закон, введений підчас генерального страйку, спрямований проти страйкуючих і їх провідників.

Звичайно кажуть, що уряд робить це тому, що в кожній капіталістичній державі уряд є наймитом капіталістів. Буває й таке, але в більшості це твердження неправильне. В більшості буває так, що самі члену уряду є капіталістами. Наприклад, міністер фінансів Злучених Держав, Мелон, сам є одним з найбагатших мільонерів в Злучених Державях.

Англіська робітничая газета "Ленсборі Лейбор Вікли", яку редагує член парламенту Джордж Ленсборі, подає з 8. липня, що "Балдвін — щаслива родина властителей залізничних заводів і вуглевих копалень, які старатся знизити заробітну платню майнерам". До компанії "Балдвін-Лімітед" належать чотири вуглевих підприємств. В останньому звіті компанії, опублікованому в січні ц. р., є спис 19-ох осіб обидвох полів, що мають назвиска Балдвіна і хто з них скільки має звичайних і привілейованих шерів. Проти імені Стенлі Балдвіна, теперішнього прем'єра, стоїть, що він має звичайних шерів 194,526, а привілейованих 37,591. І після цього реакційні край-воїнські лідери просять Балдвіна, щоб він "безсторонньо" посередничав між властителями копалень і робітниками.

Минулого року, коли англійські майнери загрозили страйком, то уряд Балдвіна, будучи не підготований, дав властителям копалень (і самому собі) 70 мільонів доларів субсидії, щоб лише не зникнували майнерам платні і не доводило до страйку. А цього року властители знизили платню; уряд продовжив майнерам день праці, а закордонним робітникам, а навіть епископам і попам власної країни уряд каже "руки проч" від всяких там посередничань. Робить це він тому, що самі члену уряду з прем'єром на чолі є капіталістами, шероцями вуглевої індустрії.

ВИПУСТИТЬ ПОЛІТИЧНИХ ВІЗНІВ.

Такий клич тепер лунає по цілій Польщі й по цілому світі на адресу Польщі. Шляхетська Польща — це новітня тюрма народів, народів тих земель, які вона окупувала силою зброї і так свого власного народу. В Польщі торми переповнені політичними в'язнями, людьми, що словом чи ділом виступили проти гнету польської шляхти.

Саме тепер, коли до влади прийшов "соціаліст" Пілсудський, посипалися з цілої Польщі робітничі резолюції, поіхали з ріжких індустріальних осередків до Варшави численні робітничі делегації, посипалися до Варшави резолюції й протести з Франції і від працюючих цілого світа проти дальшого тримання в тюрмах і надлюдського так катування політичних в'язнів.

На чолі цього руху в самій Польщі стали соймові клуби — комуністичний, білоруський, український і ріжкі польські ліві фракції під проводом посла Баліна, які створили міжпартійний комітет. Цей комітет дав клич: "Звільніть політичних в'язнів", і цей клич підтримало робітничтво цілого світа.

Нарешті не витримали навіть польські літерати і пішли, хоч не цілком, слідом за французькими, що зарепостували перед цілим світом проти тримання шляхтою в тюрмах тисяч в'язнів. Голова організації польських письменників Ю. Кален-Кадровські помістив в польській пресі відкритого листа до міністра справедливості Маковського, в якому між иншим пише: "Чи-ж годиться, щоби в тих поважних і величезних днях, коли Ви на народній арені маєте вести боротьбу за нові великі права та порядки в Польщі — чи-ж годиться, коли радите в обличчя духів, поляглих за зміст життя проти закостенілих форм, чи годиться тоді, щоби ми багатьох споміж дівчат і молодців, щоби ми дітей наших держали в тюрмі за їх розуміння, за їх поняття суспільного ладу?" Але польська шляхта і уряд Пілсудського глухі на ці всі протести. Протестами та резолюціями шляхти не переконаеш. Зате ними переконаеш тих, що це вірять в злудні слова демократії та соціалістів. А зрозумівши це працюючі маси самі звільняють політичних в'язнів з тюрм, а разом і шляхту від державної керми.

БЕСАРАБІЯ ВИМЕРАЄ.

За офіційними румунськими статистичними даними в Бесарабії останніми роками шириться видюдження; зменшуються народження, збільшується смертність. Так, наприклад, в 1924 році зареєстровано по містах 10,381 народження, а в 1925 р. вже тільки 8,735, себто зменшення народжень дає 1,646 осіб. За той-же саме час число смертей збільшилось на 1,000 осіб. Отже, виходить, — за якийсь рік на 10,000 населення подає втрати 2,646 осіб, то є більш ніж 25 проц.

ШМЕРАЛЬ ПРО РАКОШІ.

В московських "Известиях" з 14. липня чеський комуніст тов. Шмераль змістив статтю про засудженого угорського судом на 8-літню каторгу тов. Ракоші. Стаття звучить: "Минулого року, на початку листопада, перед військовим судом Будапешту, столиці білогардійського уряду Гортго, став тов. Матіяс Ракоші. Тоді саме відбувався з'їзд Компартії Чехословаччини, на якому я мав доклад. Коли на-

МАТІЯС РАКОШІ

спіла про це телеграма, я перервав доклад і оголосив повідомлення. Запанувала гробова тиша. Ми, комуністи Чехословаччини, живемо в безпосередньому сусідстві з Угорщиною. Ми бачимо брутальність режиму Гортго як на долоні. Кожний учасник з'їзду знав, що грозить тов. Ракоші. По законі Угорщини Гортго військовий суд може дати тільки смертний присуд і свою "роботу" він закінчить протягом трох днів.

Рідко мені приходилося бути свідком такого стійкого обурення, яке охопило з'їзд, коли хвилює тишу замінив волею протест проти холоднокрівної підготовки вбивства тов. Ракоші. Коли на другий день газети повідомили, в С. Р. тов. Ракоші віддано військово-судові і йому загрожує вісім років в'язниці, велике хвилювання охопило широку верстви робітників. У всіх більших містах Чехословаччини негайно були

організовані мітинги протесту. Протестували робітники фабрик і заводів. Протестували співчуваючі комунізму робітники умової праці, професори й художники. Резолюції протесту вислали в угорську місію, доступ до якої робітничим демонстраціям заборонила поліція.

З Чехословаччини рух протесту перекинувся в інші країни. В протягу двох днів вся Європа в особі класово-свідомих робітників і передової інтелігенції протестувала проти військового суду над тов. Ракоші. Рух протесту перекинувся і до Злучених Держав.

Протести обурення зробили своє і відвели руку вбивців: військового суду призначеного Ракоші, який тримав себе, як героя, підсудно звичайному судові. Немає сумніву, що проголошувачи таке рішення, судді числилися з тим, яке враження зробить в С.Р.С.Р. повідомлення про смертний вирок і його виконання над тов. Ракоші. Так чи инакше, але справу відкладено. Кат, приблудивши до Будапешту, лишився без роботи.

Для 12. липня, ц.р., розпочато справу тов. Ракоші вдруге. Цим разом не в військово-суді, але в звичайному, але одночасно на ширшій політичній основі. Ціле робітничтво Угорщини, не дивлячись на зраду провідників соціал-демократії, що пішли на службу до Гортго, повинно бути засуджене разом з тов. Ракоші.

Другий процес тов. Ракоші змайстрований, як процес проти комуністичної партії і одночасно проти соціалістичної робітничої партії, яку оснував тов. Вагі. Готується новий наступ. Він стріне не менш рішучий протест — в самій Угорщині, в Чехословаччині, в С. Р. і в цілому світі. Перед лицем нової небезпеки вірним борцям за справу робітничої класи, секції Комуністичної Інтернаціоналу й цим разом виконують свій обов'язок.

БОРІТЬБА ЗА УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ НА БУКОВИНІ.

Сьогоднішня свідомо українська Буковина живе всією боротьбою проти румунізації школи. Що-найширші селянські і робітничі маси, а також краща частина інтелігенції складають віча і підносять свій протест проти гноблення української людности Буковини. В минулому числі ми подавали вже відомості про досить імпозантне віче, що відбулося в Чернівцях. Вся німецька червоно-вещька преса, як робітничая так і буржуазна, подала в цілощі або у виимках резолюцію того віча. "Тільки орган п. Лукашевича, "Рідний Край", не згадав нічого ні про віче, ні про зміст резолюції" — пише червоно-вещька "Боротьба". На думку "Боротьби" це не сталося нещодавно, бо-ж відомо, що й до парламенту Румунії Лукашевич і Лисан прийшли, як полігачи румунських панів та зрадники свого народу, — тож не за українцізацію школи, а за румунізацію її мають боротися пани-депутати румунського парламенту.

Таку-ж гостру оцінку зрадничької діяльности згаданих панів дає і львівське "Діло", що в числі від 22-го липня визнає Антона Лукашевича й Юру Лисана людьми, "здатними до ріжких інтересів, тільки не до боротьби за національні справи народу".

Обурення діяльністю перекидьків з українського табору до румунського стану, що особливо стало на оці населення в шкільній справі, невтомно. Буковинський "Форверст" наводить листа Українців до пана Лукашевича, що говорить так: "Вельмишановний фон Лукашевичу! Вам, певно, відомо, що на Буковині мешкає 400,000 українців, що розмовляють на своїй рідній мові. Ви також знаєте, що ці 400 тисяч

Українців послали своїх дітей до шкіл, щоби вони дістали там освіту на рідній мові. Ви також, певно, прочували, що з цих шкіл, де діти навчались рідної мови, ту мову вкрайча частина інтелігенції склали віча і підносять свій протест проти гноблення української людности Буковини. У такому залитаннім аврема-скації, що вчепившись за ма-тню генерала Аввереску, гала-ють допомогти" здійсненню прав свого народу".

Коллективний автор цього отвертого листа пропонує Лукашевичові негайно-ж от-верто сказати в сенаті, чи вважає він для себе обов'язковим хоча-б той кущий національний програм, під прапором якого він на останніх виборах до парламенту зібрав голоси Українців для свого поведителя Аввереску.

Боротьба за рідну школу, розпочата Буковинцями, щодалі опанує ширші кола населення. Після останнього червоно-вещького (всєбуковинського) віча до міністерства освіти надсилаються заяви з вимаганням заведення української мови по школах. По містах та селлах, по хатах і фабриках та школах під тією петіцією збирається підписи населення. Робітники, селяне, інтелігенція — всі, кому близькі інтереси буковинського населення, охочо підписують ту петіцію й разо складають по 4 леви потрібних на штемпль.

Підписів зібрано вже не одну тисячу.

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісті"!

Я, гонорейб'л. Куркуленко, на цьому місці перепрохаю італійського короля, що в минулому числі "У.Р.В." назвав його Альфонсом. Еспанський — мало бути, а не італійський. Може це й не я його назвав, але менше з тим... А по правді, вон-б такі не зашкодили, щоб отой Лорі заграв ще теніса і з італійським Віктором Емануїлом та ще й йому підбив око.

Ще такі про Альфонса, короля еспанського. Своім генералам Авгірелі та Вейлерові він недавно сказав таке про Прімо де Рівєру: "Звільніть мене від цієї тварини, вона мені вже обридла". Нічого, королю, не відеш. Твоя тварина ще гірше обридла еспанському народові, а проте він до якогось часу терпить.

Як зачуваємо, то в едмонтонському дистрикті страйкують майнери. Однак про хід страйку майнерів в Англії українські робітники в Канаді більше знають, як про страйк в едмонтонському дистрикті. Певню тому, що в Англії нема робкорів наших газет.

"Укр. Голос" позичив собі в Якимішака сина і "дуже сердито" викручується ним перед закидом "У.Р.В.", що він нічого не подає на своїх шпальтах про події в Галичині. І таки не подає. Про засуд Українців у Львові не подає. Чуєш, Рипиндію!

Про масові арештування в Галичині, про які доносила вінніпегська англійська преса в не великих наголовках і про які доносить вже старокраєві газети — "Укр. Голос" не згадав ані словечком. Чуєш, Рипиндію? Ані словечком.

Не згадав і не згадає. Щоб не образити союзника Юзефа Пілсудського.

Коли прийшлося "Укр. Голосові" відповісти на закид "У.Р.В.", то його писакі мусили перегалянути всі старі числа, щоб найти деширку про утиски шляхти України в Галичині. Викопавши "Укр. Голос" аж з 7. липня і кажуть: а ось ми писали про цей львівський процес. Писали і таки не дописали. Сказали що судять, а не ані словом не згадали, що 8-ох цих Українців суд Пілсудського засудив загальною на 35 літ тюрми.

Ані словечком про це не згадали писакі з "Укр. Голосу", щоб не образити сораника Пілсудського. І ще якраз "У.Р.В." закидали і на це "У.Г." — ані словечка не відпові.

Таки ані словом не згадали писакі "У.Г." про арештування 100 Українців в Галичині. Ані словом не згадали про пізніші арештування, про які доносила англійська преса.

Не згадали, бо прецінь, на місці Петлюри сидить тепер у Варшаві Андруша Левницький, той самий, який в імені "уряду" Петлюри підписав договір з шляхтою, що Петлюра зрікається Галичини на користь Польщі.

Панове з "Укр. Голосу" — не сердяться і не лається, але чорним на білому покажіть коли й де ви про це писали?

Не викручується сном. Лишть цей привілей своєму слову.

Ну, коли ви писали про це? Скажіть, хай люде почують! Хай прочитають на шпальтах "Укр. Голосу".

Бігме, не скажете. І не виберешетесья.

Куркуленко.